

1 Aké sú podmienky na dosiahnutie rozvodu?

V bulharskom práve sa uznávajú tieto spôsoby zrušenia manželstva rozvodom:

rozvod dohodou podľa článkov 50 a 51 Zákona o rodine (*Semeen kodeks*),

rozvod na základe návrhu na rozvod manželstva z dôvodu hlbokého a nenapraviteľného rozvratu manželstva podľa článku 49 Zákona o rodine,

rozvod na základe návrhu na rozvod manželstva z dôvodu hlbokého a nenapraviteľného rozvratu manželstva bez označenia viny po predložení dohody medzi manželmi podľa článku 49 ods. 4 Zákona o rodine.

Pri rozvode dohodou obaja manželia podajú na okresnom súde (*rajonen säd*) spoločný návrh, v ktorom predložia dohodu podľa článku 50 Zákona o rodine.

V tejto dohode manželia musia upraviť záležitosti týkajúce sa pobytu detí, výkonu rodičovských práv, styku s deťmi a ich vyživovania, rozdelenia majetku, využitia domácnosti manželov, výživného medzi manželmi a priezviska. Dohodu musí schváliť súd po predchádzajúcom overení, že sú ochránené záujmy detí. Ak súd určí, že dohoda je nedostatočná alebo záujmy detí nie sú náležite ochránené, stanoví lehotu na odstránenie nedostatkov. Ak sa nedostatky odstránia v stanovenej lehote, súd návrh na rozvod zamietne.

V prípade rozvodu na návrh z dôvodov hlbokého a nenapraviteľného rozvratu manželstva podáva návrh jeden z manželov. Návrh preskúmava okresný súd (*rajonen säd*) príslušný podľa miesta pobytu odporcu. Súd je povinný z vlastného podnetu rozhodnúť o otázke viny za rozvrat manželstva a o výkone rodičovských práv, styku s deťmi narodenými v manželstve a ich vyživovaní, o rozdelení majetku, využití domácnosti manželov, výživnom medzi manželmi a používaní manželovho priezviska. Tieto pravidlá platia vtedy, keď strany neuzavreli dohodu o majetkovom režime manželov, v ktorej sa upravujú uvedené vzťahy v prípade rozvodu manželstva.

V prípade rozvodu na návrh môžu manželia vyhlásiť, že sa záväzne dohodli o vysporiadaní záležitostí týkajúcich sa výkonu rodičovských práv, styku s deťmi narodenými v manželstve a ich vyživovaní, rozdelenia majetku, využitia domácnosti manželov, výživného medzi manželmi a používania manželovho priezviska. Súd rozhodne o vine len v prípade, keď to výslovne požaduje jeden alebo obaja účastníci konania, v každom prípade však musí konštatovať, že existujú dôvody na ukončenie manželstva, a teda hlboký a nenapraviteľný rozvrat.

2 Aké sú dôvody na rozvod?

Pri rozvode dohodou:

Základom schválenia rozvodu dohodou je vyhlásenie manželov o záväznom a neodvolateľnom vzájomnom súhlase s ukončením manželstva. Súd neskúma motívy manželov na ukončenie manželstva.

Pri rozvode na návrh:

Základom schválenia rozvodu na návrh je hlboký a nenapraviteľný rozvrat manželstva. Neexistuje žiadne právne vymedzenie pojmu „hlboký a nenapraviteľný rozvrat manželstva“. Podľa právnej teórie a výkladovej judikatúry Najvyššieho kasačného súdu (*Värhoven kasacionen säd*) hlboký a nenapraviteľný rozvrat manželstva nastal vtedy, keď manželský zväzok formálne existuje, ale úplne v ňom chýba podstata, ktorú vyžaduje verejná morálka a zákon. Hlboký a nenapraviteľný rozvrat manželstva je objektívny stav, ktorý sa musí zisťovať v každom jednotlivom prípade. Prípustné sú všetky dôkazné prostriedky vrátane ústnej výpovede. Zákon nestanovuje nespochybniteľné predpoklady hlbokého a nenapraviteľného rozvratu manželstva. V judikatúre sa však ako príčiny okrem iných uznávajú nevera, dlhodobá rozluka *de facto*, nadmerné užívanie alkoholu alebo iných intoxikačných látok, fyzické a psychické týranie a pretrvávajúce zanedbávanie rodiny. Podľa nového zákona o rodine sa od súdu už nevyžaduje, aby z vlastného podnetu rozhodoval o záležitostiach týkajúcich sa zavinienia rozvratu manželstva s výnimkou prípadov, keď o to účastník alebo účastníci konania výslovne žiadali. V prípade chýbajúcej dohody je však vina naďalej určujúcim faktorom pri rozhodovaní o záležitostiach týkajúcich sa výkonu rodičovských práv, styku s deťmi narodenými v manželstve a ich vyživovaní a využívania domácnosti manželov.

3 Aké sú právne dôsledky rozvodu, pokiaľ ide o:

3.1 osobné vzťahy medzi manželmi (napr. priezvisko)

Po rozvode môže súd zachovať spoločné priezvisko manželov alebo obnoviť pôvodné priezvisko niektorého z manželov na jeho žiadosť. Druhý z manželov nesmie napadnúť žiadosť o zachovanie priezviska manželov alebo obnovenie pôvodného priezviska.

3.2 rozdelenie majetku manželov

V novom zákone o rodine sa stanovuje niekoľko možných majetkových režimov medzi manželmi počas manželstva: zákonný režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov, zákonný režim oddeleného majetku manželov a zmluvný režim.

1. Zákonný režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov je nedeliteľné spoločné vlastníctvo všetkého majetku vrátane hotovostných vkladov nadobudnutých počas manželstva. Tento majetok vlastní obaja manželia bez ohľadu na to, na čie meno ho nadobudli, pokiaľ na jeho nadobudnutie spoločne prispeli obaja manželia. Spoločné prispievanie manželov môže mať formu investície finančných prostriedkov a práce, starostlivosti o deti a prác v domácnosti. Spoločné prispievanie sa predpokladá, pokiaľ sa nepreukáže opak. Podľa platného Zákona o rodine (prijatého v r. 2009) hotovostné vklady už nie sú spoločným majetkom manželov.

Osobný majetok každého z manželov pozostáva z majetku, ktorý nadobudol pred uzavretím manželstva, a z dedičstva a darov nadobudnutých počas manželstva. Hnuteľné veci (hnuteľný majetok), ktoré jeden z manželov nadobudol počas manželstva na svoju obvyklú osobnú potrebu alebo výkon svojho povolania, sú osobným majetkom.

Po rozvode sa bezpodielové spoluvlastníctvo manželov transformuje na podielové vlastníctvo.

2. Zákonný režim oddeleného majetku manželov:

Držiteľom práv, ktoré nadobudol každý z manželov počas manželstva, je osobne príslušný manžel, ale po skončení manželstva na základe návrhu na rozvod je každý z manželov oprávnený získať časť hodnoty práv nadobudnutých druhým z manželov počas manželstva v rozsahu, ktorý uplatní ako svoj príspevok k ich nadobudnutiu svojou prácou alebo finančnými prostriedkami, starostlivosťou o deti, prácami v domácnosti alebo inak. Výdavky na uspokojenie potrieb rodiny znášajú obaja manželia; manželia spoločne a nerozdielne zodpovedajú za plnenie povinností predpokladaných pri uspokojovaní každodenných potrieb rodiny.

3. Zmluvný režim:

Podľa nového zákona o rodine môžu manželia uzavrieť dohodu o majetkovom režime manželov, ktorá je novou možnosťou v bulharskom práve. Dohodu o majetkovom režime manželov môžu manželia uzavrieť buď pred uzavretím manželstva, alebo počas neho. Podmienky dohody o majetkovom režime manželov sa týkajú rozdelenia majetku medzi jej zmluvné strany, ako sú: práva na majetok nadobudnutý počas manželstva; práva na majetok, ktorý vlastnili pred uzavretím manželstva; spôsob správy a nakladania s majetkom vrátane domácnosti manželov; rozdelenie výdavkov a povinností zmluvných strán; majetkové dôsledky v prípade rozvodu; vyživovacia povinnosť manželov počas manželstva a v prípade rozvodu; vyživovacia povinnosť voči deťom narodeným v manželstve. Ustanovenie, ktorým by sa akýkoľvek predmanželský majetok jednej zo strán menil na majetok bezpodielového spoluvlastníctva manželov, je neprípustné. Dohoda o majetkovom režime manželov nesmie obsahovať ustanovenia o opatreniach v prípade smrti, s výnimkou dohodnutých podielov manželov na majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov v prípade zániku manželstva. Na akékoľvek majetkové vzťahy, ktoré nie sú vysporiadané v dohode o majetkovom režime manželov, sa uplatňuje zákonný režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Bez ohľadu na režim, ktorý si manželia zvolili, na nakladanie s domácnosťou manželov sa uplatňuje všeobecný režim, t. j. keď je domácnosť manželov osobným majetkom jedného z manželov, pri nakladaní s ňou je nutný súhlas druhého z manželov, pokiaľ obaja manželia nevlastnia iné obydlie, ktoré je v ich spoluvlastníctve alebo v osobnom vlastníctve každého z nich. Ak manželia nedospejú k dohode, nakladať s týmto majetkom možno s povolením okresného sudcu, pokiaľ sa preukáže, že toto nakladanie s majetkom nepoškodzuje neploleté deti ani rodinu. Keď sa rozvod schváli a domácnosť manželov nemôžu využívať oddelene obaja manželia, súd prizná jej využívanie jednému z nich, a to tomu, ktorý o to požiadal a ktorý ubytovanie potrebuje. Ak sú v manželstve deti, ktoré ešte nedosiahli plnoletosť, súd z vlastného podnetu rozhodne o využívaní domácnosti manželov a priznať ho môže tomu z manželov, ktorému bol priznaný výkon rodičovských práv na celé obdobie ich výkonu.

Manželja prestávajú byť po rozvode vzájomnými zákonnými dedičmi a prichádzajú o všetky výhody, ktoré plynú z opatrení v prípade smrti. Po rozvode je možné požadovať vrátenie darov majetkovej povahy značnej hodnoty, ktoré v súvislosti s manželstvom alebo počas manželstva daroval jeden z manželov alebo jeho blízki príbuzní druhému z manželov, pokiaľ to nie je v rozpore s verejnou morálkou. Návrh na vrátenie daru možno podať do jedného roka od schválenia rozvodu.

Zákonný režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa uplatňuje vtedy, keď si osoby vstupujúce do manželstva nezvolili žiadny režim majetkových vzťahov, a ak ide o neploleté osoby alebo osoby s obmedzenou právnou spôsobilosťou. Majetkový režim sa zapisuje do registra majetkových vzťahov manželov. Majetkový režim sa môže počas manželstva zmeniť. Zmena sa zapisuje do knihy manželstiev a do uvedeného registra. Dohody o majetkovom režime manželov a príslušný zákonný majetkový režim sa zapisujú do centrálneho elektronického registra, ktorý spravuje registračná agentúra. Register je verejne prístupný. Ak sa jeden z manželov alebo obaja manželia podieľajú na transakcii s treťou stranou a v registri nie je zapísaný žiadny majetkový režim, uplatňuje sa zákonný režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

3.3 maloleté deti manželov

V bulharských právnych predpisoch sa za uznaný právny pojem považuje „výkon rodičovských práv“.

V rozhodnutí o schválení rozvodu, ktorým manželstvo zanikne, je súd povinný rozhodnúť aj o otázkach týkajúcich sa výkonu rodičovských práv, styku s deťmi narodenými v manželstve a ich vyživovaní a využívania domácnosti manželov. Súd pri tom prihliada na záujmy detí. Súd rozhodne, ktorý z manželov bude vykonávať rodičovské práva, a určí opatrenia týkajúce sa výkonu týchto práv, styku rodičov s deťmi a výživného na deti. Pri určovaní toho, ktorý z rodičov bude vykonávať rodičovské práva, súd posudzuje všetky okolnosti podstatné z hľadiska záujmu detí, vypočúva rodičov, a ak sú deti staršie ako desať rokov, aj deti.

3.4 vyživovaciu povinnosť voči druhému z manželov?

Podľa článku 83 Zákona o rodine sa výživné priznáva len tomu z manželov, ktorý rozvod nezavinil. Výživné sa vypláca najviac tri roky od skončenia manželstva, pokiaľ sa strany nedohodli na dlhšom období. Súd môže predĺžiť toto obdobie, ak sa bývalý manžel, ktorý je príjmom výživného, nachádza v mimoriadne náročnej situácii, a druhý z manželov môže výživné vyplácať bez osobitných ťažkostí. Opätovným uzavretím manželstva právo bývalého manžela na výživné zanikne. V praxi sa len veľmi zriedkavo vyskytujú prípady, keď sa bývalým manželom prizná výživné alebo nariadi jeho vyplácanie.

4 Čo znamená v praxi právny pojem „rozluka“?

Súčasnú bulharské právo nepozná inštitút súdnej rozluky.

V judikatúre rozluka de *facto* jednoducho znamená, že manželia ani spolu nebyvajú, ani sa nepodieľajú na domácnosti. Nejde však o „súdnu rozluku“.

5 Aké sú podmienky rozluky?

Pozri odpoveď na otázku 4.

6 Aké sú právne dôsledky rozluky?

Pozri odpoveď na otázku 4.

7 Čo znamená v praxi pojem „vyhlásenie manželstva za neplatné“ („anulovanie manželstva“)?

V platnom bulharskom práve sa využíva inštitút „anulovania manželstva“. Anulovanie je jedným zo spôsobov ukončenia manželstva, ktorý umožňuje bulharské právo. Anulované manželstvo má všetky právne dôsledky platného manželstva až dovtedy, kým sa neukončí v súdnom konaní. Manželstvo možno anulovať len prostredníctvom súdneho konania: o neplatnosť (nulitu) manželstva nejde, pokiaľ o nej nerozhodol súd.

8 Aké sú podmienky anulovania manželstva?

Manželstvo sa anuluje, keď jeden z manželov:

mal v čase uzavretia manželstva menej ako osemnásť rokov a ak dovŕšil šesťnásť rokov a uzavrel manželstvo bez povolenia súdu,

je stále v manželskom zväzku s inou osobou,

bol vyhlásený za právne nespôsobilého alebo trpí duševnou chorobou, alebo duševným postihnutím, na základe čoho je vyhlásený za právne nespôsobilého, trpí chorobou, ktorá závažne ohrozuje život alebo zdravie potomkov, alebo druhého z manželov, pokiaľ choroba neohrozuje len druhého z manželov a tento manžel si je toho vedomý,

je priamym predkom alebo potomkom druhého z manželov,

je brat alebo sestra, synovec, neter alebo iný blízky príbuzný druhého z manželov až do štvrtého stupňa vrátane druhého manžela,

je adoptívnym rodičom alebo adoptovaným dieťaťom druhého z manželov,

bol násilím prinútený uzavrieť manželstvo pod hrozbou závažného alebo okamžitého ohrozenia života, zdravia alebo cti, alebo života, zdravia alebo cti svojej rodiny.

9 Aké sú právne dôsledky anulovania manželstva?

V závislosti od povahy skutočnosti zapríčiňujúcej neplatnosť manželstva môže návrh na anulovanie manželstva podať manžel, na ktorého má táto skutočnosť dosah, prokurátor, manžel z prvého manželstva alebo generálny prokurátor a manžel. V článku 97 Zákona o rodine sa výslovne a vyčerpávajúco uvádza zoznam osôb, ktoré sú oprávnené podať návrh na anulovanie manželstva a príslušné lehoty.

Dôsledky anulovania manželstva sú totožné s dôsledkami rozvodu, pokiaľ ide o osobné a majetkové vzťahy medzi manželmi, ako aj o vzťahy medzi manželmi a ich deťmi. Konanie v zlej viere pri anulovaní manželstva sa považuje za rovnocenné s vinou v prípade rozvodu. Deti počaté alebo narodené počas anulovaného manželstva sa považujú za narodené v manželstve a uplatňuje sa na ne domnieka o otcovstve manžela.

10 Existujú alternatívne mimosúdne spôsoby riešenia otázok týkajúcich sa rozvodu bez toho, aby bolo potrebné sa obrátiť na súd?

Jediným spôsobom ukončenia manželstva rozvodom je podanie návrhu na súde.

Ak sa účastníci rozhodnú pre mediáciu, súdne konanie sa zastaví.

11 Kde treba podať žiadosť (návrh) o rozvod / rozluku / anulovanie manželstva? Aké formálne náležitosti treba dodržať a aké doklady musím pripojiť k žiadosti?

Okresný súd (*rajonen säd*) rozhoduje ako prvostupňový súd o návrhoch na rozvod manželstva a návrhoch na anulovanie manželstva. Okresné súdy rozhodujú aj o návrhoch manželov na rozvod dohodou. Návrhy sa podávajú na súde, v obvode ktorého má miesto pobytu odporca. Súd nie je povinný z vlastného podnetu posúdiť svoju príslušnosť, je však povinný odovzdať vec príslušnému súdu, ak odporca v príslušnej lehote namietne jeho príslušnosť. Strana, ktorá žiada o rozvod, je povinná osobne sa dostaviť na súdne vypočutie na preskúmanie vo veci. V prípade rozvodu dohodou sú obe strany povinné dostaviť sa osobne. V prípade zmeškania bez náležitého dôvodu súd návrh zamietne.

Rozsudok pre zmeškanie nie je v konaní o manželských veciach možný.

12 Môžem získať právnu pomoc na pokrytie nákladov konania?

Účastníkom konania možno poskytnúť právnu pomoc za obvyklých podmienok. Tieto podmienky sú stanovené v Zákone o poskytovaní právnej pomoci (*Zakon za pravната помош*).

13 Dá sa odvolať proti rozhodnutiu o rozvode manželstva / rozluke / anulovaní manželstva?

Proti rozhodnutiu o schválení rozvodu dohodou sa nemožno odvolať.

Po doručení rozhodnutia o návrhu na anulovanie manželstva alebo o návrhu na rozvod má účastník konania dvojtýždňovú lehotu na podanie odvolania na krajskom súde. Rozhodnutie o rozvode nadobúda účinnosť aj v prípade, keď bolo podané odvolanie proti časti výroku, ktorá sa týka zavinenia rozvratu manželstva.

14 Čo musím urobiť pre to, aby bolo rozhodnutie o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktoré vydal súd iného členského štátu, uznané v tomto členskom štáte?

V tomto prípade sa uplatňuje nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003, ktoré sa vykonáva článkom 621 Občianskeho súdneho poriadku (*Graždanski procesualen kodeks*). Orgán rešpektuje rozsudok alebo inú listinu, ktoré sa predložia ako rovnopis overený vydávajúcim súdom a so sprievodným osvedčením, keď to vyžaduje akt Európskej únie. Rozsudky v rozsahu pôsobnosti článku 21 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, uznávajú príslušné registračné orgány.

Zainteresovaná strana môže požiadať o uznanie rozsudku postupom uvedeným v článku 623 Občianskeho súdneho poriadku na krajskom súde príslušnom v mieste trvalého bydliska odporcu alebo jeho sídla, alebo ak odporca nemá trvalé bydlisko alebo sídlo na území Bulharskej republiky, v mieste trvalého bydliska alebo sídla zainteresovanej strany. Keď zainteresovaná strana nemá na území Bulharskej republiky ani trvalé bydlisko, ani sídlo, žiadosť predkladá Mestskému súdu v Sofii (*Sofijski gradski säd*).

15 Na ktorý súd sa mám obrátiť, ak sa chcem odvolať proti uznaniu rozhodnutia o rozvode / rozluke / anulovaní manželstva, ktorý vydal súd v inom členskom štáte? Aký postup sa uplatňuje v týchto prípadoch?

V tomto prípade sa uplatňuje nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003, ktoré sa vykonáva článkami 622 a 623 Občianskeho súdneho poriadku.

Strana namietajúca proti uznaniu rozhodnutia sa môže proti uzneseniu o uznaní alebo prípadne proti uzneseniu o výkone rozhodnutia odvolať. Odvolanie proti uzneseniu možno podať na Odvolacom súde v Sofii. Rozhodnutie Odvolacieho súdu v Sofii podlieha len odvolaniu v právnych otázkach na Najvyššom kasačnom súde.

16 Aké rozvodové právo uplatňuje súd v rozvodovom konaní medzi manželmi, ktorí nemajú bydlisko v tomto členskom štáte, alebo ktorí majú inú štátnu príslušnosť?

V tomto prípade sa uplatňuje nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje uvedené nariadenie, sa uplatňuje kódex medzinárodného práva súkromného (*Kodeks na meždunarodnoto častno pravo*).

Na anulovanie manželstva sa uplatňuje rozhodné právo krajiny, v ktorej sa manželstvo uzavrelo.

Na osobné vzťahy medzi manželmi sa uplatňuje ich spoločné domáce právo. Ak majú rozdielne štátne príslušnosti, ich vzťahy sa riadia právom štátu, v ktorom majú miesto spoločného obvyklého bydliska. Ak to nie je možné, ich vzťahy sa riadia právom štátu, v ktorom majú manželia najužšie väzby. Majetkové vzťahy medzi manželmi sa riadia právom, ktoré sa uplatňuje na ich osobné vzťahy.

Rozvod manželov s rovnakou cudzou štátnou príslušnosťou sa riadi právom štátu, ktorého boli občanmi v čase podania návrhu na rozvod. Rozvod manželov s rozdielnymi štátnymi príslušnosťami sa riadi právom štátu, v ktorom majú spoločné obvyklé bydlisko v čase podania návrhu na rozvod. Keď manželia nemajú spoločné obvyklé bydlisko, uplatňuje sa bulharské právo.

Táto webová stránka je súčasťou portálu [Vaša Európa](#).

Privítame vašu [spätnú väzbu](#), pokiaľ ide o užitočnosť poskytnutých informácií.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Posledná aktualizácia: 16/12/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.